

arról az Üzemi napló néhány friss, légmentes, környezetet, lelkiületet idéző, ábrázoló részlete is tanúskodhat.

A valóságért folytatott küzdelem tudatosságának bizonyítására még Szokolay Hinta című verse is idézhetném, mely a képzelet lendületével tör e világ lényegének megragadására: „Csak lendíts, hinta, így leszek — a világhoz hasonló...” Ennél a vágynál: a világgal, a valósággal azonosulás vágyánál biztatóbb zálogot nem is kívánhatnánk fiatal költők jövője számára. Az „alanyiség” mindig is az első versek, az első szenvedélyek szinte kizárólagos jellemzője. Megmaradni benne: pusztulás, elszűkülés. De kitörni belőle, a „tárgyi” világ valósága felé: az igazi költészet útja.

Hiszem, hogy mindinkább ez bizonyul majd Takács és Szokolay útjának is.

SÓTÉR ISTVÁN

HÁROM VERS

ÜZEMI NAPLÓ

I.

(6 és 7 között.)

Hatkor indulok mindennap a város széléről gyalog a Gázgyár fele.
A víz mindenütt apró, jégszilánkos és rámterül a hideg köpenye.
Vadtudak krúgatnak fent a magasban, a köd miatt nem látni messzire.
Emberök sietnek és fölbűg lassan egy gyárszirána, lüktető szíve.
A kapunál ismerősök fogadnak,
— szabadság —, így a kapus rámköszön,
— szabadság elvtárs, — a fák mosolyognak.
És arcunkra is kívül az öröm.

II.

(Látkép a szobából.)

A szobából lelátok a telepre,
a fordítókorongon vagon áll,
s az udvaron kúpokban meredezve
szénhegyek, s ott, a hátsó kapunál
egy teljes vagonosor; pár óra múlva
üresen futnak el a síneken,
a kocsiforduló így lesz lenyomva
öt nap alá. A havas hegyeken
lapátolják a szenet a csillékbe,
hogy pirosuljon tőle a kazán!
Tüzet gyűjtök az emberek szívébe,
hogy pirosulj az arcuktól, hazám!

III.

(Félóra múlva.)

Mert költő vagyok s ugyanakkor munkás,
 nem csak szavammal építlek, de két
 kezemmel is, hazám, a lélekomlás
 erőt adott, hogy tervünk rendszerét
 megérthessem, másképp fogom a tollat,
 sokasodnak a gyorsírás-jelek,
 a verseimben ledől minden korlát,
 épülnek bennem eszme-rendszerek.
 Mert jól vigyázok, mit vetek papírra,
 apám is munkás, -én is az vagyok.
 az én szavam a sziveket hasítja,
 az övé, mint a köszén, úgy ragyog!

IV.

(10 órakor a gépteremben.)

A gépteremben forognak a szíjak,
 duruzsolnak a transzformátorok,
 s a lendület, mely mindenkinek ízt ad,
 a levegőből én rám is csorog.
 A gépek között érzem, én is láncszem
 vagyok, se nem több, se nem kevesebb,
 kenyerünkéből nem jut egy harapás sem,
 annak, ki nekünk tört és cselet vetett.
 Érzem, közöm van nekem is a gyárhoz,
 enyém, tied, vedd néki hátadat.
 Nézd, a betűket, mit a füstön áthoz
 a tiszta fény: Nemzeti Vállalat.

V.

(Ebédidő a gyárban.)

Ebédszünet: a papírok zörögnek,
 félórát pihen gép és agyvelő.
 A szereldében gyűlést rögtönöznek,
 hogy jobban feszüljön meg az erő.
 Apám is ott van, pártmunkás és tízes
 bizalmi, szemében az öntudat,
 és szájából, mint mag hull ki az ízes
 szó, ami nekünk jobb jövőt mutat.
 Azután esznek, nem maradnak éhen,
 a levegőben zászlók fodrai.
 És olvassák, mit írt a Szabad Nép-ben
 az osztályöntudatról Révai.

VI.

(Az Üzemi Bizottságnál.)

Az Üzemi Bizottság egyre jobban
 siet a munkával, mert négy után

pártnap lesz. Telefon szól a sarokban,
 (nem győzi írni fényes ceruzám,
 mert úgy figyelek, észre ne vegyék ők,
 hogy ellesem munkájuk ütemét,
 s hogy megörökítem, mint fürge vésők,
 szívüknek megfeszített erejét.)
 majd tanácskoznak, készülnek a tervek,
 mert tervvel építenek nekünk hazát.
 A szavaiktól tágulnak a termek,
 ők munkálják az ember igazát.

VII.

(Pártgyűlés.)

Négykor van pártnap, a kultúrteremben
 nem lehet egy tűt sem elejteni.
 De nem lehet a lángot a szemekben
 egy pillanatra sem felejtetni.
 A hosszú padokon ülünk egysorban,
 mellettem itt ül: Hancseruk Mihály
 élmunkás, fűtő, első lett a sorban,
 a többi között legjobban kivált.
 Az előadó elvtárs szava lebben:
 „a reakciós papok már soha
 nem ülnek nyakunkra...” jaj, hihetetlen,
 hogy hisz nekik még néhány ostoba.

VIII.

(Szomorú meditáció.)

Hogy végignézek a tömött sorokban,
 jaj, szíven üt, hogy engem még a Párt
 nem fogadott fiává. Egyre jobban
 tágitom magamban a láthatárt,
 hogy amint véget ér a zárlat, én is
 olyan lehessek, mint a többiek,
 s meglátszódjon a verseim színén is,
 hogy nem húznak le céltalan kövek.
 Még három hónap s én is megtalálom
 egész magam, mit eddig még sosem
 sikerült, tetté válik minden álm,
 s egy költőt nyer velem a nemzetem!

IX.

(Pártnap után.)

Megbomlanak a sűrű sorok, hosszan
 nyúlik a füst, ki arra, erre megy;
 itt sakkoznak s ott hátul a sarokban
 színjátások próbálják a szerepet.
 Kint lassan hó hull, holnap már december,
 békét varázsol a két, rőtmeleg

kályha, a falon árnyékunk dereng fel,
 családban vannak itt az emberek.
 A Gyár egy nagy család, a Párt vigyáz ránk,
 mint magok hullnak tanító szavak.
 Szabó elvtárs mondja, mint imádságát,
 József versét, a Lebukottakat.

X.

(Este, Egyetem felé menet.)

Sötét van, kilépek a gyári fényből,
 oly gyorsan telt el, lám ez a napom.
 A novemberi pelyhes hóeséstől,
 mint könny csillog a hó az arcomon.
 Mindennap jobban érzem, velem épül,
 versemmel szépül gazdaggá hazám.
 A gyárat nem látom a hóeséstül,
 plakátok égnek a házak falán.
 Az esti egyetem, — a másik otthon
 a gyár után, — vár, hol a gondolat,
 elúzi tőlem mindennapi gondom,
 s a havas úton lassacskán kibontom
 szívem mélyében a csillagokat.
 Szeged, 1948. november 30.

TAKÁCS ISTVÁN TIBOR

SZÉN

Vonatok jönnek a telepre,
 rajtuk púpozva, meredezve
 fekete szén.

Vagon vagont ér, fent az égen
 felhők közül csillanva kéken
 omlik a fény.

Szén, dorombolják a kazánok,
 szén, sziszegik a vörös lángok,
 jajdul a sín!

Pereg a szén, omlik a földre,
 lapátokról folyik a görbe
 gép karjain.

Lengyel, cseh szén, kagylós és porzó,
 durúzsol, mint a szép magyar szó,
 dobja a kéz.

A munkások izzadvá hányják
 s egyre-egyre ontják a bányák,
 szisszen a szén.

Az udvarban szénhegyek nőnek,
ke. l most a szén gép-etetőnek,
hogya a kazán

tüzesedjék, ontsa a lángot;
a pusztulásból talpraállott
újra hazám!

Kell most a szén az éhes gépek
megacélozott erejének,
mint a remény.

Vagonok jönnek a telepre,
rajtuk púpozva, meredezve
fekete szén!

TAKÁCS ISTVÁN TIBOR

BŐSÉG

A macskaköves utcák esupa békét
lehelnek és az útmentén a fák
villogtatják a nap arany szegélyét
s Te arra jössz, a hús utcákon át.

A levegőben fecskék raja rebben,
a derűs ég a világ arca, két
fürge szekér siet a reggelekben
piacon tartva, így tágul a kép.

Kibomlik minden, kosaradból almák,
szőlők nevetnek, bőség integet,
(mintha varázslók vígan mutogatnák
a piacon a sok dinnye-hegyet.)

Amott pityókák, szilvák és uborkák,
emitt pirosuló paradicsomok,
a bőséget a karjainkba hozzák
a gyümölcsösök és az árusok.

A levegőben szőlők szaga erjed,
— ez már az ős, a hűvös és szelíd —
mondod magadban és a terhes kertek
aranyló, sárga, drága kincseit

viszed magaddal kosaradban bőven,
kísérnek ízek, színek, illatok.
Oly szép vagy ebben a sugaras őszben,
szemedben boldog világunk ragyog...

TAKÁCS ISTVÁN TIBOR